4me Année, N° 4. — 4a Jaro, 4a Numero. Decembro 1905 (N° 40) — 4e Jaar, Nr 4.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

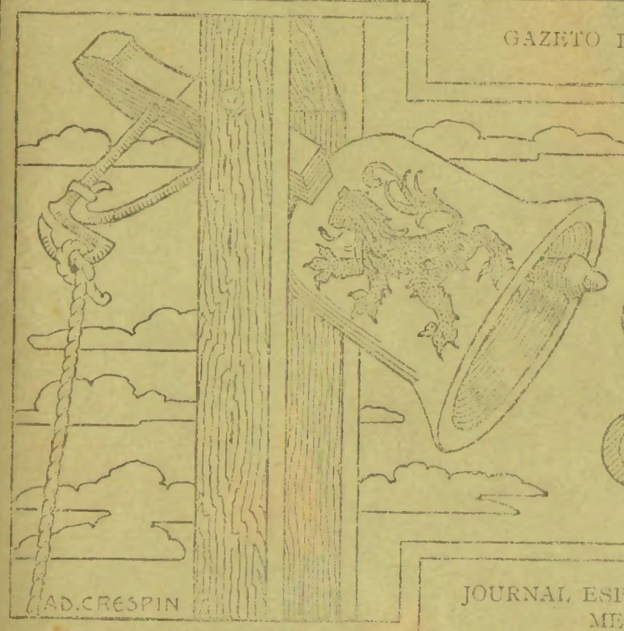

LA BELGA SONORILO

JOURNAL ESPERANTISTE BELGE MENSUEL. — BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

Oficiala Organo de la « Belga Ligo Esperantista » kaj de la Belgaj Ligaj Grupoj.
Aliĝinta al la Unuiĝo de la Perioda Belga Gazetaro.

Organe officiel de la « Ligue Espérantiste Belge » et des Groupes Belges Affiliés. Affilié à l'Union de la Presse Periodique Belge.

Officieel orgaan van den «Belgischen Esperantischen Bond» en der Belgische aangesloten Groepen. — Aangesloten bij het Verbond der Periodieke Belgische Drukpers.

DIREKTORO : DOKTORO M. SEYNAEVE.
REDAKTORO-ADMINISTRANTO : J. COOX, DUFFEL (BELGUJO).

Prix des Abonnements :

Abonnement simple (*au moins 1 an*) . . . . 4,00 fr.
Avec inscription à la Ligue . . . . . au moins 5,00 fr.
Membre protecteur de la Ligue avec abonnement (Voir Statuts p. II) . . . . au moins 10,00 fr.
Un numéro . . . . 0,40 fr.
Collections des trois premières années . chacune 5,00 fr.
pour l'étranger 6,00 fr.

Inschrijvingsprijs :

Enkele inschrijving (*ten minste 1 jaar*) . . . . . . 4,00 fr.
Met inschrijving in den Bond. . . . . ten minste 5,00 fr.
Bond-Beschermer (maandschrift inbegrepen, zie Standregelen, p. II) . . . . ten minste 10,00 fr.
Een nummer . . . . 0,40 fr.
De drie vorige jaren . . . . ieder 5,00 fr.
Buitenland 6,00 fr.

ABONOJ : 4 fr. ĉiujare. — Unu no : 0,40. — Kolektoj de antaŭaj jaroj, ĉiu 6,00 fr.

La date initiale de l'abonnement est le 1r Septembre. — Si l'on s'abonne dans le courant de l'année, on reçoit les Nos de l'année déjà parus.

Het jaar begint den 1n September.— Indien men inschrijft in den loop des jaars, ontvangt men de vorige nummers.

Adresser les abonnements, manuscrits, annonces, etc., à : — *Sendu abonojn, manuskriptojn, anoncojn, k. t. p. al :* — *Inschrijvingen, handschriften, annoncen, enz., te zenden aan :*

Sro J. COOX, DUFFEL (Belgujo).

ENHAVO.
(Sommaire. — Inhoud.)

Bonan-Jaron!
Kristnaskaj Infanetoj.
Diversaĵoj.
Ledeganck-Al Bruĝo.
Franca-Flandra Fako.
Belga Kroniko.
Bibliografio.
Belga Ligo Esperantista.
Komunikajoj. — Poŝta Kesteto.
Amuzajoj.

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE.
IMPRIMEUR-ÉDITEUR — DRUKKER-UITGEVER
BRUGES, NOUVELLE PROMENADE, 4. — BRUGGE, NIEUWE WANDELING 4.

Belga Ligo Esperantista

Ligue Espérantiste Belge.	Belgische Esperantische Bond.

COMITÉ D'HONNEUR — EEREKOMITEIT

MM. DUBOIS, Directeur de l'Institut Supérieur de Commerce d'Anvers.
le Dr GASTER, Directeur de l'Allgemeine Deutsche Schule, Anvers.
le Sénateur HOUZEAU DE LEHAIE, Mons.
le Frère ISIDORE, de l'Institut Royal des Aveugles, Bruxelles.

MM. le Sénateur LAFONTAINE, Bruxelles.
J. MASSAU, Professeur à l'Université de Gand.
MOURLON, Directeur du Service Géologique de Belgique, Bruxelles.
O. ORBAN, Professeur à l'Université de Liége.
ERNEST SOLVAY, Bruxelles.

COMITÉ EXÉCUTIF. — UITVOEREND KOMITEIT.

Président (Voorzitter) : M. le Commandant CH. LEMAIRE.
Secrétaire Général (Algemeene Schrijver) : M. le Dr M. SEYNAEVE, Heule-Courtrai.
Secrétaire Administratif (Bestuurlijke Schrijver) : M. J. COOX, Duffel.
Membres (Leden) Mlle E. LECOINTE, MM. L. BLANJEAN, Jos. JAMIN, L. JAMIN, VAN DER BIEST-ANDELHOF, Dr R. VAN MELCKEBEKE.

Pour tous renseignements, adhésions, envoi de rapports, etc., s'adresser au Secrétaire Administratif :

Voor inlichtingen, inschrijvingen, opzending van verslagen, enz., wende men zich tot den Bestuurlijken Schrijver :

✱ Mr J. COOX, DUFFEL. ✱

EXTRAIT DES STATUTS.

Art. 1. — Il est fondé sous le titre de **Ligue Espérantiste Belge** (*Belga Ligo Esperantista*) une société des adeptes et des approbateurs de l'Esperanto en Belgique.

Art. 2. — La Ligue Espérantiste Belge a pour but de propager la langue auxiliaire internationale Esperanto, en dehors de toute question politique ou religieuse, et d'étendre les relations de la Belgique avec l'étranger.

Art. 3. — Pour atteindre ce but, la Ligue crée un fonds social pour aider les groupes Espérantistes, assurer l'existence de l'organe officiel de la Ligue, éditer et répandre des imprimés de propagande, organiser des conférences, des cours et des expositions espérantistes, et réaliser ou aider à réaliser tout projet qui, après mûr examen de la part du comité, aura été reconnu utile.

Art. 5. — Les cotisations des membres sont fixées comme suit :

a) Tous les membres de la Ligue paient une cotisation annuelle minima de 1 fr. ou versent une fois pour toutes une somme de 25 francs.

b) Les membres qui paient une cotisation annuelle d'au moins 10 francs, ou qui versent en une fois la somme de 200 francs, reçoivent le titre de *Membre Protecteur*.

c) Les membres, qui paient une cotisation annuelle d'au moins 25 francs ou qui versent en une fois la somme de 500 francs, sont nommés *Bienfaiteurs de la Ligue*.

Aux Membres Protecteurs et Bienfaiteurs la Ligue sert de droit l'organe officiel.

Art. 13. — La Ligue choisit comme organe officiel la revue *La Belga Sonorilo*. Cette revue est complètement indépendante de la Ligue.

Elle imprime les rapports, avis, communications et autres documents que lui envoie le Comité de la Ligue. Elle publie une fois les noms de tous les membres de la Ligue et dans chaque numéro les noms des membres du Comité d'Honneur.

Uittreksel der Standregelen.

Art. 1. — Onder den titel « **Belgische Esperantische Bond** » (*Belga Ligo Esperantista*), is een Bond gesticht tusschen de personen welke in België het Esperanto beoefenen of goedkeuren.

Art. 2. — De Belgische Esperantische Bond heeft voor doel buiten alle politieke of godsdienstige strekking, de Hulpwereldtaal Esperanto te verspreiden en de betrekkingen van België met het buitenland te bevorderen.

Art. 3. — Om dit doel te bereiken sticht de Bond een geldfonds, ten einde de Esperantische groepen te helpen, het bestaan van het officieel blad van den Bond te verzekeren, allerhande propagandaschriften uit te geven en te verspreiden, Esperantoleergangen, voordrachten en tentoonstellingen in te richten, en alle ontwerpen welke na rijpe overweging van het Bon[illegible]estuur voordeelig blijken, te verwezentlijken of aan de uitvoering ervan mede te werken.

Art. 5. — De bijdragen der leden zijn vastgesteld als volgt:

a) Alle leden betalen eene jaarlijksche bijdrage van ten minste 1 fr. ofwel storten eens voor al de som van 25 fr.

b) De leden welke eene jaarlijksche bijdrage van ten minste 10 fr. of wel de som van 200 fr. in eens storten, worden opgenomen als *Beschermleden*.

c) De leden welke eene jaarlijksche bijdrage van ten minste 25 fr. ofwel 500 fr. in eens geven, verkrijgen den titel van *Weldoeners van den Bond*.

De *Beschermleden* en de *Weldoeners* ontvangen kosteloos van wege den Bond het officieel blad.

Art. 13. — De Bond neemt als officieel orgaan het blad « *La Belga Sonorilo*. » Dit blad is gansch onafhankelijk van den Bond.

Het neemt alle verslagen, berichten, mededeelingen en andere stukken op welke het van het Bestuur van den Bond ontvangt. Het kondigt eenmaal de namen aller leden af en vermeldt in ieder nummer de namen der leden van het Eerekomiteit.

4me Année, No 4. — 4a Jaro, 4a Numero. Decembro 1905 (No 40) — 4e Jaar, Nr 4.

Oficiala Organo de la « Belga Ligo Esperantista » kaj de la Belgaj Ligaj Grupoj.
Aliĝinta al la Unuiĝo de la Perioda Belga Gazetaro.

Organe officiel de la « Ligue Espérantiste Belge » et des Groupes Belges Affiliés.
Affilié à l'Union de la Presse Periodique Belge.

Officieel orgaan van den « Belgischen Esperantischen Bond » en der Belgische aangesloten Groepen. — Aangesloten bij het Verbond der Periodieke Belgische Drukpers.

Direktoro : DOKTORO M. SEYNAEVE.
Redaktoro-Administranto : J. COOX, DUFFEL (Belgujo).

BONAN JARON!

En la densaj, decembraj nebuloj baldaŭ griziĝos, svenos, neniiĝos la lasta taglumo de l' jaro 1905 ; ĉe la rozfuma horizonto, meze de fantazia, reva vidiĝo de flirtantaj iluzioj kaj esperoj, ekbrilos la unua sunradio de 1906. Kaj en tiu meza momento inter du periodoj de nia mallonga vivo, dum tiu transira paŝo el konata pasinto al nekonata estonto, pli akre, pli korpreme ni sentos la dolorigan impreson de tiom da tagoj je eterne dronintaj, kun siaj ridoj kaj ploroj, kun siaj feliĉoj kaj elraviĝoj, en la tempan oceanon ; pli time, pli kortuŝe ni alrigardos la nuban malproksimon, ni penos ekkoni ĝiajn timindajn sekretojn, kaj, por plifortigi la animon, ni interŝanĝos kuraĝigajn dezirojn por reciproka feliĉo.

Bonan Jaron ! Feliĉan Jaron ! Jen ankaŭ la bondezira saluto, karaj legantoj, kiun, en tiu esperplena mateno, via fidela kaj jam iom malnova Esperanta Sonorilo, tra ĉiuj landoj kaj popoloj, alportos al via hejmo kaj ĝoje rediros ĉe via orelo kaj via koro ! Al vi, glora kaj tre amata Aŭtoro de nia lingvo ; al vi, niaj karaj jurnalaj kunfratoj ; al vi, unuaj aŭ novaj, sed ĉiuj kuraĝaj kunbatalantoj ; al vi ĉiuj, kiuj bonvolas aŭskulti ĉiumonate la modestajn sonojn de la Belga Sonorilo, al vi ĉiuj : « Feliĉan Jaron ! Sukcesan Esperantistan Jaron ! »

Povu la venonta jaro tre akceli la antaŭeniradon de nia lingvo ; ĝi povu, kiel la pasinta, alporti al nia entrepreno grandajn sukcesojn !

De la komenco de nia kvara jaro, tre multaj, belgaj kaj nebelgaj, amikoj sendis al ni entuziasmajn gratulojn pro la novaj ekstero kaj enhavo de la ĵurnalo. Ni uzu ĉi tiun okazon por ilin tre danki pro tiuj laŭdoj kaj kuraĝigoj, kiuj tre puŝos nin senĉese plibonigadi la revuon kaj igi ĝin pli kaj pli interesa. Tion certe ni faros ; cetere, ĉu « *La Belga Sonorilo* » ne troviĝas, kune kun « *Lingvo Internacia* » kaj « *L'Espérantiste* », inter la tri plej malnovaj Esperantaj ĵurnaloj de la nuna gazetaro, kaj tial ĉu ne estas vera devo por ĝi montriĝi inda je tiu honoro ?

LA BELGA SONORILO.

KRISTNASKAJ INFANETOJ.

Sro Paul André, artileria oficiro kaj profesoro de literaturo ĉe la Belga Milita Lernejo, estas jam tre konata kaj tre ŝatata verkisto franclingva. Kvankam tre juna — li estas nur 32-jara — li jam publikigis multajn romanojn kaj psikologiajn verkojn. Li kunlaboras en multaj literaturaj revuoj kaj tre distinginde direktas mem la revuon: « La Belgique Artistique et Littéraire »; li estas ankaŭ tre ŝatinda paroladisto.

Jen estas ĉarma pentraĵeto pri « Kristnasko », eltirita el lia skizo: « Des Enfants » (Infanoj!)

Patro kaj Patrino eliris.

Estas blanka nokto. Tre blanka, kvazaŭ pluve faladus bela hela luno sur la neĝon, per kiu la tero, la domoj, la arboj, ĉiuj anguloj kaj estaĵoj envatiĝis, malvarmetaj. Multaj anĝeloj el la Paradizo, scivolaj, deziris vidi tiun arĝentan mirteatraĵon kaj, tial, tiom da iliaj oraj okuloj malfermiĝis en la tuta ĉielo por rigardadi la brilegojn de la spaco kaj de la tero.

Patro kaj Patrino lasis solaj la geknabojn hejme. Oni kuŝigis ilin kaj morgaŭ, tre frue, ili povos admiri la trezorojn kiujn Patro Kristnasko alpendigos al ĉiuj branĉoj de l' Arbo. Tre zorgeme oni preparis la grandan abion en la ĉambro; ĝin ornamas la rozaj kaj bluaj kandeletoj, la oraj kaj arĝentaj vitroglobetoj, la ĝojigaj rubandoj. Ĉe l' mateno estos granda festo.

Alta ĉevalo fieriĝanta sur siaj ruliloj, glavo kaj plumfaskoj por Willy; ĝentileta pupo per puntoj ornamita kaj lukse aranĝita kiel fiereta markizino, ilaroj, vestaĵetoj, gracieta mastraĵo por Lilly; orumita pulĉinelo kaj orbrila trumpeto por malgranda Boby: pri ĉio tio la geknaboj petis la malavaran Patron Kristnaskon.

La revo pri tiuj mirindaĵoj, pri tiuj dezirataj ludiloj kiujn ili esperas, kies plezuron ili jam sentas kaj ĝuas, malhelpas Lilly, Boby kaj Willy ekdormi. Poste kantoj de sonoriloj, malproksime bruantaj en la nokto, sonoriloj meznoktaj, sensaĝaj kristnaskaj sonoriloj, luladas ilian maldormon. Patro kaj Patrino, laŭ tio kion ili certigis, iris al la Diservo; la vartistino povas aŭdi nenion; kaj ĉu estas eble dormi kiam estas tiel hele kaj ĝojige en la nokto, tiel gaje en la koroj kaj la deziremaj imagoj de l' malgranduloj?

Boby unue leviĝas.

Poste ankaŭ Willy, kaj kune ili konvinkas Lilly.

Triope ili ne havas dudek jarojn.

Ili surprizos Patron kaj Patrinon kiuj revenos baldaŭ. La lumigilon oni ne estingis en la manĝoĉambro, en kiu staras sur la tablo la arbo, preta por ricevi la belajn donacojn. Granda fajro brulas ankoraŭ.

Senbrue, en mistera preparado, zorgeme fermante kaj malfermante la pordojn, mallaŭte parolojn murmurante, la geknaboj deiras kaj revenas, alportas la bezonatajn objektojn, sin alivestas, aranĝas la vidaĵon.....

Jam ofte Patrino rakontis pri la bela legendo kristnaska, pri la dia infaneto en la stalo, pri la tri reĝoj kaj la adorantaj paŝtistoj el Bethleem, kaj ili vidis la iluminatajn kristnaskajn manĝujetojn, kiujn oni aranĝis por la festo en la preĝejoj.

..... Surtere, amaso da pajlo, kelkaj ĝardenlaboriloj, sitelo, sakoj, antikvaĵoj, ĉio necesa por ŝajnigi kampan vidaĵon. Granda ĉevalo, kartona azeno, vere jam iom difektitaj, staras en tiu kvazaŭa stalo.

Boby, kun segilo sur la ŝultro kaj martelo montriĝanta el la poŝo, similas Jozefon, la ĉarpentiston; Willy, kiel paŝtisto, sin ludvestas per granda blanka drapo kaj per felo borderita per ruĝa flanelo, kiun li trovis kuŝantan antaŭ kanapo. Lilly estas la patrino de l' naskito, Mario kiu, ravita kaj sensaĝa pro feliĉo, genufleksas antaŭ sia plej granda kaj plej bela pupo, tute senvestigita, kiun ili kuŝigis en korbo kun kapkuseno, metita sur la pajlo. Kaj tiu malgranda kaj senforma Jezuo, tro roza kaj dikvanga ludilo, direktas al la plafono siajn diketajn, artefaritajn brakojn.....

La sonoriloj de longe silentis en la preĝejo. Sur la malmoligita neĝo, laŭlonge de la domo, oni aŭdas rapidantan paŝadon; pordoj malfermiĝas, fermiĝas. Oni ĵus festis Kristnaskon kaj la dian naskiĝon apud la iluminataj manĝujetoj.

Fine, Patro kaj Patrino ankaŭ reeniras hejmen, senbrue, tre atentante silenti por ne veki la karulojn.

En la ĉambro, antaŭ la ĉiam brila fajro kies flamoj kraketas, Willy, Lilly, Boby surgenuiĝas, seriozaj, senmovaj, admirantaj la malgrandan, tute nudan kaj brauplenan Jezuon.

Malfermiĝas la pordo. Patro kaj Patrino, miregantaj, rigardas la vidaĵon, iom haltas ĉe la sojlo de l' ĉambro kaj la geknaboj ekridante, kriante, leviĝas, alkuras en iliajn brakojn... Sed ili subite ekstaras senmove. Antaŭ ili, tre ĝenataj, Patro kaj Patrino estas ŝarĝataj, premataj de skatoloj kaj pakoj, kaj Lilly, Willy, Boby ekvidas, tuj alpendotajn al la arbo jam tute beligita per helaj floroj kaj arĝentaj kaj oraj vitroglobetoj, la grandan ĉevalon, la glavon, la plumfaskojn, la puntornamitan pupon, la brilan pulĉinelon kaj la trumpeton.

Kial do ne estas Patro Kristnasko kun sia neĝa barbo, sia stelplena mantelo kaj sia ora ĉapo, kiu malsupreniras laŭlonge de la kamentubo, por disdoni siajn donacojn al la bonaj infanoj?

PAUL ANDRÉ.

Kun permeso de l'aŭtoro tradukis

Dro M. Seynaeve.

DIVERSAĴOJ.

La kiraso Benedetti. — La elpenso de l' kafeja kelnero Benedetti naskis siatempe tro da bruo kaj famo kaj tial ne estas necese longe rememorigi pri ĝi: la sagaculo certigis ke li elpensis kirason kiun ne povas trabori la kugloj; multaj eksperimentoj, publike faritaj, ŝajnis firmigi la verecon de tiu certigo sed la elpensinto tre zorgeme kaŝis la sekreton. Sed tiun sekreton oni ĵus ekkonis kaj la rakonto pri tio estas iom amuziga.

Jen efektive kion raportas la italaj ĵurnaloj:

En la komenco de la rusa-japana milito, Benedetti proponis al la rusa registaro fabriki por la rusaj soldatoj la elpensitan kirason, kiu igus ilin nevundeblaj. La rusa ambasadoro en Romo estis komisiata interligi rilatojn kun li; rusaj militaj delegitoj ĉeestis eksperimentojn kiuj ŝajnis al ili nepre certigaj, kaj fine Sro Kolonelo de Muller subskribis kun la Societo de l' « Monopolo Benedetti » traktaton por mendi 100.000 kirasojn, el kiuj 10.000 estis liverotaj en aŭgusto 1904. Per tiu traktato, Benedetti kaj liaj kunuloj facile ricevis de Milana banko prunton da 70.000 liroj.

Sed jam iom diskoniĝis la tuta entrepreno kaj la japana ambasadoro baldaŭ eksciis ĝin. Oni divenas la rezultaton: oficiala plendo al la itala registaro kaj, sekve de tio, malpermeso al Benedetti liveri la menditajn kirasojn al la rusa armeo.

Sed tio ne estis grava malhelpo: la direktoroj de la « Monopolo Benedetti », ne forgesinte ke ili naskiĝis en la klasika patrujo de la « *combinazione* », senŝanceliĝe proponis siajn kirasojn al la japana ambasadoro, kiu konsentis aĉeti ilin.

Siavice la Rusoj laŭte protestis kaj plie, ĉar ili pruntedonis iom da mono, plendis pri monŝtelo. Kuraĝigite de tiu ekzemplo, la Milana Banko postulis per la juĝistoj tujan redonon de l' 70.000 pruntedonitaj liroj.

Benedetti do kaj liaj kunuloj devis aliri la juĝejon kaj pledadi. Sed la italaj juĝistoj estas scivolaj, eĉ tiel scivolaj ke ili ne kontentiĝis je la eksperimentoj kiuj kontentigis la rusajn kaj japanajn oficirojn, kaj postulis detalan ekzamenadon de la kiraso. La rezultato estis terura.

Benedetti neniam konsentis ke oni plene, nepre detale ekzamenu la aparaton: kiam oni minacis lin je tuja aresto, li devis konsenti kaj ĝin montri al militaj ekzamenistoj, kiuj, ĝin vidinte, subite ekridegis: la aparato estis sagaca falsaĵo, ĉiuj faritaj eksperimentoj estis trompaĵoj kaj la fama elpenso, kiel skribis la ekzamenistoj en sia oficiala raporto, estis nur *una solenne turlupinatura*, — grandega ŝerco!

La tutan entreprenon solvis do la juĝistoj. *Sic transit gloria mundi!*

La uzado de l' tabako. — La statistika fako de l' Komerca Oficejo en la Unuigitaj Ŝtatoj ĵus publikigis tre interesan verkon en kiu oni montras la uzadon de l' tabako, po unu loĝanto, dum ĉi tiuj lastaj jaroj, ĉe ĉiuj eŭropanaj landoj. Jen estas tiu tabelo:

Belgujo.	2.817	gramoj
Unuigitaj Ŝtatoj	2.389	—
Germanujo	1.560	—
Aŭstrujo	1.370	—
Kanado.	1.243	—
Aŭstralujo	1.175	—
Hungarujo	1.098	—
Francujo	980	—
Anglujo	885	—
Rusujo	499	—
Italujo	476	—

Estas rimarkeble ke la uzado de la tabako ĉe la diversaj popoloj estas ĉirkaŭe malparalela je la grandeco de l' impostoj, difinitaj por ĝi. La plej malgrandajn impostojn estigis Belgujo, la plej grandajn Italujo. Aliparte, oni konstatas ke, en la landoj en kiuj la uzado estas tre malsama, ekzemple Anglujo kaj Unuigitaj Ŝtatoj, la enspezoj fiskaj estas ĉirkaŭe la samaj, pro la malsameco de l' impostoj: tio ne kuraĝigos la registarojn pligrandigi aŭ malpligrandigi tiujn impostojn ĉar la rezultato ne ŝanĝos. Fine, el tiu tabelo oni konkludas ankoraŭ ke la plimulto de l' popoloj ne uzas tabakon: verŝajne, maksimume kvarono da ili.

Ĉi tie do la malgrandaj Belgoj staras ankoraŭ sur la unua rango: sed nedezirinda estas tia honoro.

Mortigu la muŝojn. — De kelkaj jaroj kuracistoj eltrovis ke kuloj estas la disvastigiloj de la malario kaj de la flava febro. Efektive kiam oni malpliigas la naskon de tiuj dipteroj, ĉu detruinte, ĉu superverŝinte per petrolo la marĉajn lagetojn, en kiuj la kuloj demetas siajn ovojn kaj kie vivas la larvoj, tiam oni malpliigas samtempe la nombron de malsanuloj en la ĉirkaŭaĵo.

Sciencaj revuoj certigas ke la muŝoj estas disvastigiloj de infektaj malsanoj kaj interalie de la ĥolero, ne malpli timindaj ol la kuloj. Tio klarigus kial dum la vintro, kiam la muŝoj estas mortigitaj, la disvastiĝo de la ĥoleraj epidemioj malkreskas. Sinjoroj Chantemesse kaj Borel, infektinte la rostron, la krurojn kaj la intestan enhavon de muŝoj per la ĥolera viruso, sukcesis prepari el ili mikrobajn kulturojn post 17 horoj.

Okazas iafoje ke muŝoj ensorbas la viruson de la karbunkolo, ĝin inokulas al homoj kaj kaŭzas per tiu infekto ilian morton post mallonga interspaco. Povas ankaŭ okazi ke tiuj insektoj transportas tuberklozajn bacilojn kaj produktas tuberklozon de la haŭto.

Cetere oni scias ke la muŝoj avide serĉas malpuraĵojn kaj putraĵojn ĉu por sin nutri ĉu por demeti tie siajn ovojn. Ne estas do mirinde ke kiam oni ekzamenas per mikroskopo iajn partojn de muŝo oni vidas, interalie sub la flugiloj, aron da parazitoj kaj da mikroestaĵoj kiuj tie ekloĝis.

Tiuj muŝoj, eniĝinte en niajn domojn, ne nur malpurigas nian meblaron, elektante kutime la plej glatajn kaj plej brilantajn objektojn, sed ŝajnas ĝui ŝatindan plezuron uzante niajn nutraĵojn kaj frandaĵojn kiel tualetejon. Kiu ne vidis tiujn malpurajn bestetojn kiam, lokiĝinte sur sukeraĵon kaj festeninte sufiĉe, ili brosas al si la ventron kaj la flugilojn per la kruroj? Nu, dum tiu agado ili infektas la nutraĵojn kaj sukeraĵojn demetante sur ilin siajn malagrablajn gastojn kaj mikrobojn, kiuj povas kaŭzi gravajn malsanojn ĉe la personoj kiuj manĝos tiujn nutraĵojn.

Kiel abelo, de floro al floro flugante, transportas la vivigan florsemon, tiel ankaŭ muŝoj kaj kuloj transdonas mikrobojn kaj virusojn de timindaj malsanoj.

Ni klopodu por ŝirmi nin kaj niajn nutraĵojn kontraŭ tiuj atakoj kaj ni serĉu rimedojn por forigi aŭ mortigi la infektigajn insektojn.

Estas kiel eble plej dezirinde kaj utile ke la kompetentaj estraroj — en nia lando la Higienaj aŭ Medicinaj komitatoj — ellaboru regularon laŭ kiu en ĉiuj vendejoj aŭ magazenoj de nutraĵoj oni uzu muŝkaptilojn.

Dro R. V. M.

La aŭtomobilo kaj la Ftizo. — La aŭtomobilo, kiu fariĝis tre grava dum ĉi tiuj lastaj jaroj pro la rapidaj perfektiĝoj de siaj iloj, estis alportonta sian kunhelpon al la kuracarto. Soj Droj Blanchet kaj Mouisset pristudis antaŭ nelonge ĝian agadon sur la ftiza organismo. Laŭ tio kion certigas tiuj scienculoj, unu el la unuaj rezultatoj, akiritaj de la ftizulo praktikanta tiun veturmanieron, estas ia disciplino de la tuso.

La malsanulo havus dum la vojaĝo la spiriton tiel okupatan, ke li ne plu sentas emon por tusi.

Aliparte, la oksigeniĝo estas evidente pli bona dum promenado ol en ĉambraro aŭ eĉ dum ripozo en plena aero. Sekve la apetito pliboniĝas kaj ankaŭ la dormo. Sed por akiri tiujn rezultatojn, estas dezireble ĉiam konservi moderan iradon, ne superantan tridek aŭ kvardek kilometrojn. Per pli rapida irado, la sennerviĝo anstataŭas la kontentecon kaj lacigas la malsanulon.

Taŭgas ankaŭ eviti la polvajn vojojn, la malsekajn veterojn kaj ne forlasi racian kuraciĝon, kies efikoj estos kiel eble plej rapidaj kaj bonaj per la aldono de higienaj ekzercoj. Fine devas sin deteni veturi aŭ marŝi la malsanuloj, kies temperaturo atingas ĉirkaŭe 38°.

Dro L.

(El « *Le Foyer Médical* »).

Pri kongresoj. — Oni ja povas diri ke ni vivadas en la centjaro de l' kongresoj. Tial, ne ŝajnos senutile raporti ke Dro Northrup, el la Akademio de New-York, verkis por la kongresamantoj vicon da praktikaj reguloj, kiujn bone resumas la jenaj frazetoj:

1) Forstreku la antaŭparolon kaj komencu tie kie vere komenciĝas via temo. « *In medias res* » diris Horaco.

2) Ne longe parolu pri Hippokrato kaj Galiano: jam de longe ili mortis kaj ilia opinio iom maljuniĝis.

3) Densigu la ĉefan parton de via komunikaĵo.

4) Finu tie kie vere finiĝas via temo.

Mi ne memoras pri tiu kiu skribis en Francujo:

« Por verki, oni devas 1) koni ion pritraktotan, 2) ĝin pritrakti, 3) halti kiam oni ĝin faris. »

STATUO DE L'FLANDRA POETO K. L. LEDEGANCK EN EEKLOO.

LEDEGANCK.

Pro la centa datreveno de l' naskiĝo de unu el la plej gloraj flandraj poetoj, Ledeganck, n publikigas mallongan biografion kaj fragmenton el la ĉefverko de l' poeto.

Karel Lodewijk Ledeganck naskiĝis en Eekloo la 9an de novembro 1805. Lia patro estis instruisto tro malriĉa por doni al siaj ses infanoj zorgitan edukitecon: Karel Lodewijk fariĝis oficisto en la urbodomo. De sia patro, Ledeganck heredis sian seriozecon, kvietecon, lernemecon; de sia patrino, sian sento plenan animon. Dum siaj liberaj horoj la juna Ledeganck ekverkis poeziaĵojn. Tiutempe, la flandra literaturo, pro ducentjara senlibereco de l' lando, ekzistis nur en la Retorikaj Ĉambroj kun iliaj poeziaj konkursoj, kie regis filozofia, amfatika, rigida stilo, imitaĵo de l' Holandaj verkistoj de la 17a kaj 18a centjaroj, konsiderataj kiel solaj sekvindaj modeloj. Nia juna poeto diversfoje gajnis premiojn en tiuj konkursoj per same klasikstilaj verkoj. Tamen, jam en kelkaj el tiuj versaĵoj, Ledeganck montris naskiĝantan talenton, kaj lia konatiĝo kun la nova romantika skolo, kies riprezentantoj estis Scott kaj Byron en Anglujo, Wieland, Schiller kaj Goethe en Germanujo, kaj Lamartine, Hugo kaj De Musset en Francujo, skolo, kiu influis favore, « junige » sur ĉiuj naciaj literaturoj, tiu konatiĝo influis ankaŭ multe sur la poezia sento de Ledeganck. De nun li forlasas sian rigidecon kaj donas plenan liberecon al siaj sentoj. Kiel li diras mem, en la antaŭparolo de sia unua aro da poezioj: « Originaleco ĉiam estis mia celo, kortuŝeco ĉiam mia fonto ».

Kaj de tiam li skribis ĉu originalajn verkojn, ĉu tradukojn el kelkaj el siaj romantikaj estroj, rimarkindajn forme pro dolĉa belsoneco, beleco de stilofiguroj, kaj funde pro sentopleneco.

En 1846, li publikigis sian nemorteblan ĉefverkon: « *La Tri Fratinaj Urboj* », en kiu li prikantas la sorton de Gento, Bruĝo kaj Antverpeno, kaj kies titolo tiel alligiĝis al la nomo de l' poeto mem, ke la elparolo de unu tuj pensigas al la alia; kaj tiu verko tiel trafis la spiriton de liaj samtempuloj, ke diversaj versoj fariĝis kaj estas ankoraŭ popularaj eldiroj.

Por kompreni la signifon de Ledeganck en la flandra literaturo, oni rememoru, ke dum la unua duono de l' XIXa centjaro, la tuta flandra literaturo tiutempa resumiĝis en kelkaj malnovaj moralaj-religiaj verkoj de l' Retorikuloj. La nacia amsento al la lingvo dormadis, preskaŭ mortis kun la nekulturita, dialektforma lingvo mem. Sed post 1830 montriĝis tri homoj kiuj vekis Flandron el ĝia dormado: Jan-Frans Willems, la patro de l' Flandra Movado, Conscience, la nelacigebla rakontisto kiu « instruis la legon al sia popolo », kaj Ledeganck, kiu revivigis ĝian koron kaj ĝian sentemon. Kaj tuj post ili ekaperis aro da batalantoj, prozverkistoj kaj poetoj, kiuj daŭrigis la « bataladon por la lingvo nacia ».

Ledeganck ne verkis tre multe, ĉar kiel li mem diras: « La literaturo estas por mi nur ripozokupo post pli seriozaj laboroj », kaj tiuj laboroj estis unue lia memlernado de l' lingvoj franca, angla kaj germana, kaj ankaŭ greka kaj latina; poste, lia leĝoscienca studado tre malfacila, ĉar la junulo malriĉa piediris somere kaj vintre, dufoje ĉiusemajne, de Eekloo al Gento por alesti la lecionojn; tiu studado, inspirita de lia dezirego al scienco, feliĉe sukcesis en 1835 per « doktoriĝo en leĝoscienco »; poste, li fariĝis lerneja inspektoro kaj entreprenis grandegajn leĝosciencajn laborojn.

Tiu senhalta laborado estis detruiga por lia malforta sano kaj tiu genia poeto mortis en Gento, la 19an de marto 1847, pro brusta malsano, lasante vidvinon kaj tri infanojn. — La danka posteularo ne forgesis sian grandan kantiston: en 1897, oni feste starigis lian statuon en lia naskiĝurbo Eekloo, kaj, dum la nuna vintro, diversaj flandraj urboj — kaj inter ili la tri fratinaj urboj Gento, Bruĝo, Antverpeno — rememorigis per solenaj festoj la centan datrevenon de l' naskiĝo de Ledeganck.

KAROLO-PAŬLO.

AL BRUĜO

Fragmento el la ĉefverko de Ledeganck: « La Tri Fratinaj Urboj », eltirita el la verko: « Paĝoj el la Flandra Literaturo » de Droj M. Seynaeve kaj R. Van Melckebeke.

« Kiu virgulinon senvivan
Iam vidis, jus post la morto,
Antaŭ ol Fingro de l' Neniigo
Trajtojn difektis belajn kaj ĉastajn,
Tiu ekmiris kiel anĝele kaj dolĉe,
Sur la vizaĝo, montras sin paco senfina;
Kaj se okulon tiun senbrilan, senmovan,
Kaj se la vagon per la funebro kovritan
Li ne ekvidus, de la doloro premate,
Longe li dubus. Tiel kvieta kaj duba
Ŝajnas la morto kun la ekstero de l' vivo:
Kaj tiel vidiĝas tiu marbordo! »

Tiel kantis l' Angla Rapsodo (1)
Kiam, sub la suno Hellada,
Akre plendante gloron pasintan,
Li Grekolandon vidis senviva.
Tiel malĝoja, tiel ploranta kantado
Premas min kiam murojn la viajn mi vidas,
Ho vi, de longe urbo plej multe glorita!
Signojn ankoraŭ de nobeleco vi portas,
Brilon de glor' antikva vi havas ankoraŭ,
Sed vin premegas forte la mano de l' morto:
Kaj ĉe vi Bruĝon belan mi vidas ankoraŭ, —
Sed Bruĝon vivantan mi plu ne trovas!

Kial kuŝas vi nun ankoraŭ
En la glora flandra ĝardeno,
Dum, la majestan kronon perdinte,
Vi belulino ŝajnas lasita?
Kion utilas ke, nun ankoraŭ, vi Maron
Vidas, se ŝipoj fremdaj vin plu ne salutas?
Kion utilas stratoj riĉegaj kaj larĝaj,
Se jam de longe ilin forlasis la vivo,
Kaj se la herbo ilin jam tute kovradas?
Kion utilas viaj belegaj domegoj,
Se malfermiĝas ties pordegoj neniam
Ho, kvazaŭ en ĉiu estus mortinto!

Kial staras temploj riĉegaj,
Kiam viaj grafaj geedzoj
Tie en kupraj tomboj kuŝadas (2)
Kvazaŭ glorante vian pereon?
Kion utilas ke vi plej artajn trezorojn
Montras, dum vin de longe forlasis la Arto?
Kion utilas fama belec' de virinoj
Viaj, dum ili fremdan vantecon kaj fremdajn
Gestojn al amindeco flandrana preferas?
Kion utilas ke de la lipoj ankoraŭ
Ili fluigas dolĉe la lingvon gepatran,
Dum ili preferas fremdan lingvaĵon?

(Tiam la poeto longe priskribas la iaman gloron de Bruĝo kaj, aljuĝante ĝian pereon al mortiga influo de l' francaj lingvo kaj moroj, daŭrigas:)

Tiam oni vin gloregadis
Kiel flandran floron plej belan;
Tiam, de ĉiuj urboj reĝino,
Kronon majestan vian vi portis,
Kaj komercurboj ĉiuj en Mondo-Malnova
Al vi alportis sian gefratan saluton.
L' urbo de l' Doĝoj, la fianĉino de l' ondoj,
Sola kuraĝis vian prosperon imiti.
Tiam vi trovis fonton de gloro en vi mem;
Tiam vi pruvis ke ĉe ni Lumo naskiĝi
Povas; kun ĉiuj reĝe vi tiam rilatis;
Vi estis, ho Bruĝo, granda! — sed nune!

Nun, ho nun vi estas plorinda!
Tion korpremate mi diras:
Akraj sen ploroj povas neniu
Vera Flandrano vin rigardadi,
Ĉar vi, de tiam, ombro ridinda fariĝis.
Kio do kaŭzis tiun malĝojan ekziston?
Vin ne deĵetis ia terura milito,
Vin ne deĵetis bato de l' dia kolero,
Sed, ve! la senton de memstareco kaj vian
Flandran esencon vi senatente forpelis
Kaj al brilaĵoj fremdraj vi ĉion oferis; —
Kaj tial vi estas vere plorinda!

Tial via regno perdiĝis,
Kiel fruktoriĉa kamparo,
Kiun vivigis beno ĉiela
Dum la kampestro mem ĝin kulturis,
Sed kiun fremda semo kaj lolo mortigis,
Kiam zorgadon lian ĝi ne plu ricevis.
Tial la dormo de la mortintoj vin premas
Kiel fraŭlinon kiun premadas ornamoj
Fremdaj, pelantaj de ŝi la florojn de l' vivo.
Ho, se ebliĝus dubo! se tiu teruro
De l' ĉirkaŭanta tombo fariĝus verŝajna,
Ne vera! ho, se dormanta vi estus!

(La poeto, ektrovinte novan esperon al baldaŭa reviviĝo de l'antikva urbo, admonas ĝin reveni al ĝia flandra esenco kaj fine:)

Se vi ne atentus je tio,
Ho, rapide tiam vi mortus!
Via ekbrilo estus radio
Lasta de l' suno tuj kuŝiĝonta,
Kaj vi fremdulo en la patrujo fariĝus,
Kiel malriĉa kampo en flandraj paŝtejoj.
Sed ne......, vidinte kiel agadis la avoj,
Via idaro tiun genion imitos,
Celos per sia virto natura la gloron
Kaj vin briligos per nemortonta brilado;
Tiam ĝi vidos Bruĝon ne sole belegan
Sed ankaŭ, denove, Bruĝon vivantan!

Tradukis Dro M. SEYNAEVE.

(1) Vidu « Giaour » de Lord Byron.
(2) Aludo al la belegaj kupraj tomboj de « Charles-le-Téméraire » kaj « Marie-de-Bourgogne » en la ĉefpreĝejo de Bruĝo.

FRANCA-FLANDRA FAKO.

Les Bâbis et l'Esperanto.

Il y a quatre-vingt dix-neuf chances sur cent pour que vous ignoriez ce qu'est un Bâbi. Et si vous n'en avez jamais entendu parler, c'est que vous négligez de lire le « Mercure de France ». Je ne vous en ferai d'ailleurs aucun reproche, car la plus ancienne revue de Paris n'est pas toujours intéressante à parcourir ....

Cette fois, cependant, vous avez eu tort de n'en point faire l'acquisition. Vous auriez aperçu dans son numéro de novembre une curieuse étude de Mr Sébastien Voirol, intitulée « Chez les Bâbis » et qui valait la peine d'être lue....

Puisque vous n'en avez rien fait, je vous dirai tout de suite que les Bâbis sont des Persans, qui professent le Bâbisme, c'est à dire la doctrine instituée par Mirza Aly Mohammed, séide descendant en droite ligne de la famille du Prophète, qui naquit près de Chiraz le 20 octobre 1819, et qui fut appelé Bâb, c'est-à-dire Porte, Introduction ou Précurseur.

La nouvelle doctrine, qui s'éloignait sensiblement de l'Islamisme,ne se propagea pas sans être persécutée. Le Bâb lui-même fut mis à mort sur l'ordre du gouvernement persan, le 9 juillet 1850.

Cependant, la secte ne s'éteignit point. Mirza Houssein Aly, dit Beha'oullah ou la Splendeur de Dieu, en devint le chef spirituel. Ses manières aimables et courtoises plaisaient, parait-il, à tous, à tel point qu'elles lui attiraient de nombreux fidèles, jalousés, comme on pense, par les prêtres musulmans. Beha'oullah dut quitter la Perse pour s'établir à Bagdad, puis, successivement, à Constantinople, à Andrinople, enfin à Saint-Jean d'Acre en Syrie où il arriva avec ses partisans en 1868. Il y mourut en 1892, laissant un fils, Abbas Effendi, âgé aujourd'hui de 59 ans, et appelé « Le Maître. »

Le Maître est un sage. « Des étrangers, dit M. Voirol, qui n'ont jamais voulu croire à sa mission divine, se sentent attirés vers lui et reconnaissent dans sa parole un pouvoir surnaturel ». Le professeur Edward Browne, de l'Université de Cambridge, parle de lui en termes émus et enthousiastes. M. Voirol, qui fut initié à sa doctrine, le représente comme un beau vieillard à la barbe blanche,... aux cheveux blancs, comme le sont aussi ses vêtements et son turban. Il vante ses yeux très beaux, profonds et étincelants tout ensemble, sa voix extrêmement douce et captivante.....

— Comme les rayons du soleil, lui dit-il, font pousser les grains du sein de la terre, ainsi doit opérer en nos cœurs l'espérance divine, afin que nos âmes deviennent fortes comme enfin le deviennent les arbres, et que sur les branches solides poussent de belles fleurs.

Le Maître n'ignore pas les choses et les tendances modernes. Voici des paroles qu'on appréciera :

— Lorsqu'il s'agit d'une découverte, faite ou à faire dans le domaine spirituel, les gens haussent les épaules, n'en saisissent pas l'importance. Ils ne sont sensibles qu'à la matérialité.

Ainsi la physionomie générale de la morale bâbie est l'importance qu'elle attache au développement des affections douces et bienveillantes, de l'hospitalité, de la sociabilité et même de la politesse. Elle est basée sur la fraternité des hommes, le règne universel de la paix, de l'amour et de la justice, et sur l'unité de la foi. On peut dire qu'elle cherche à renouveler en une certaine manière le sens chrétien dans cet orient qui, jusqu'ici, lui est resté si réfractaire, et c'est une chose assurément curieuse de rencontrer en Perse des réformateurs sociaux, qui connaissent et partagent les idées occidentales, bien plus, qui mieux que nous apprécient l'influence civilisatrice de certaines inventions, dont les progrès, en Europe même, sont encore très lents.

Ceci m'amène à l'objet proprement dit de cet article.

Béha'oullah, le second chef spirituel de la secte, a laissé plusieurs manuscrits renfermant le résumé de la doctrine bâbie. L'un d'eux, intitulé « Bonnes nouvelles », contient quinze clauses et forme en quelque sorte un programme. On ne sera pas peu surpris sans doute d'en lire la troisième, libellée comme suit :

« 3e Permission à chacun d'étudier les langues « étrangères ainsi que *recommandation de choisir « une langue internationale* (*soit une langue déjà « existante, soit une langue inventée*) et un alphabet « universel. »

Il y a un légitime étonnement à rencontrer chez les Bâbis une idée qui a tant de mal à s'imposer chez nous. Elle milite incontestablement en leur faveur et donne la juste mesure de leur intellectualité.

J'ignore pour ma part si le Maître de Saint-Jean d'Acre connait l'Esperanto et s'il serait disposé à en recommander l'étude à ses centaines de milliers de fidèles persans, à ses dizaines de milliers de sectateurs russes et à ses milliers de disciples européens et américains. Mais je me propose en tout cas de lui envoyer cet article, soigneusement encadré de crayon vert, plus *Het Esperanto in tien lessen* de mon modeste ami Witteryck. Je suis persuadé que l'un et l'autre, sauf respect, enchanteront jusqu'au dernier poil de sa barbe blanche !

VIEILHOMME.

L'Esperanto à L'Etranger.

France. Il devient presque banal de parler de la propagande espérantiste qui y a lieu, tant la chose y est pour ainsi dire journalière : ouverture de cours, fondation de groupes sont là-bas choses courantes et tout le monde sait que depuis longtemps ce pays est le grand centre de propagation de l'Esperanto. A *Sotteville-lez-Rouen*, conférence de Mr Cayeux, avec 300 auditeurs, qui ont envoyé séance tenante une adresse de sympathie au Dr Zamenhof. A l'Hôtel de Ville *d'Annecy*, conférence de Mr Boucon, professeur au Lycée, avec cours consécutif. A *Charenton*, Mr Rigoir donne deux cours, dont un cours supérieur. A l'Hôtel de Ville de *Rennes*, conférence de Mr Becé. A *Brest*, conférence donnée par Mr le professeur Béglin, vice-président du groupe espérantiste brestois, et, quelques jours après, ouverture de deux cours publics, et d'un troisième au lycée même.

Bohême. Mr le curé Bakalar-Srbecky, auteur d'ouvrages volapükistes pour les Tchèques, a donné publiquement son adhésion à l'Esperanto, et critique les mauvais côtés du Volapük. Ainsi donc, tous en reviennent, petit à petit, et bientôt il n'en restera plus que ..... le souvenir.

Danemark. Notre ami Mr de Skeel-Giörling travaille ferme à la fondation d'un organisme qui réunirait les espérantistes danois et norvégiens. Nous attendons plus amples détails.

Grèce. Le mouvement espérantiste commence ; « *Deltion* », organe scientifique de l'Académie d'Athènes, a publié un long article dû à la plume de Mr le Dr Dragumis.

Espagne. « *La Suno Hispana* » publie une longue liste de nouveaux adeptes dans son pays.

Mr l'Abbé Ramón Guvernet a fondé un groupe très prospère à Solsona. Mr Pujplá a ouvert un cours à Palanós. A Barcelone, on enseigne l'Esperanto à l'Ecole pratique « de langues vivantes » ainsi qu'au « Comptoir commercial pratique ».

Tous ces faits sont très importants à retenir. A nous, Belges, d'en faire notre profit, à pousser à l'introduction de la langue dans l'enseignement public, et à montrer que la réputation de lenteur qu'on nous a faite est erronée ou, tout au moins, devenue de l'histoire ancienne.

Allemagne. Nous devrions ici, comme pour la France, appliquer le mot historique « Ils sont trop ». Nous relevons en effet les noms d'une quinzaine de localités importantes où l'on a soit fondé des groupes, soit ouvert des cours. Citons seulement : Barmen-Elberfeld,Berlin,Braunschweig, Darmstadt, Francfort, Leipzig, Karlsruhe, Stuttgard, etc.

Les Allemands sont en passe de rattraper l'Angleterre. Ils s'apprêtent d'alleurs à fonder une Ligue.

Angleterre. Le Club espérantiste de Londres a eu la visite de Mr Bellan, syndic du Conseil municipal de Paris. Congratulations et palabres en français, en anglais et en Esperanto, Mr Bellan étant lui-même bon Espérantiste.

Fondation de nouveaux groupes et ouverture de nouveaux cours un peu partout ; c'est la continuation et l'amplification du mouvement.

Les maisons de commerce anglaises entrent résolument dans le mouvement : « The Tandem Smelting Syndicate Ld », usine métallurgique de Londres, qui a pour spécialité les métaux antifriction, nous informe par lettre qu'elle adopte l'Esperanto pour sa correspondance internationale. Que les Belges veuillent bien en faire autant, pour leur grand profit.

« The Esperantist », le premier journal de propagande espérantiste fondé en Angleterre, disparait avec le mois de décembre, en ce sens qu'il se fond avec « The British Esperantist » et, à partir du 1er janvier, sera publié avec lui sous une seule et même couverture, le prix de la nouvelle publication restant fixé à 4 fr.

Pérou. Notre éminent ami le Professeur Villareal donne un cours d'Esperanto chaque semaine à la Faculté des Sciences de Lima.

Le grand journal « El Commercio », de Lima, nous fait l'honneur de reproduire in extenso la traduction espagnole de la relation du Congrès de Boulogne, parue dans la Belga Sonorilo d'août dernier, sous la signature de notre ami Jos. Jamin.

J. COOX.

Onderwijs in het Esperanto.

Hoewel het Esperanto hier te lande nog niet in de onderwijsgestichten wordt aangeleerd, meenen wij toch eene gunstige streving voor onze zaak te bespeuren. Althans toont men zich in onze schoolwereld niet meer teenemaal onverschillig voor onze geliefde taal : men schijnt onze beweging met zekere belangstelling te volgen, ja zelfs zijn er eenige besturen, die er zich feitelijk voordeelig aan toonen, zooals b. v. in Mechelen en in Antwerpen. In deze laatste stad stelde het Gemeentebestuur een lokaal van het Stedelijk Onderwijsgesticht voor Jufvrouwen ten dienste van den damen-Esperanto leergang, en de leeraar, die zich met dien voor heeren gelast, ontving van het College van Burgemeester en Schepenen een paar schoolmeubels in bruikleen ; de collegiale brief, waardoor deze vergunning wordt aangekondigd, meldt uitdrukkelijk « voor het geven van eenen leergang van Esperanto in de *Taverne Royale*. »

In de *Allgemeine Deutsche Schule* is men er ernstig op bedacht het Esperanto op het leerprogramma te brengen. En onlangs schreef het dagblad *le Matin*, dat de invoering van het Esperanto bij het Hooger Handelsinstituut eene besliste zaak is.

De nood der tijdsomstandigheden en de drang der openbare meening moge de gewenschte oplossing verhaasten, zooveel te meer, daar reeds in een groot getal steden van het buitenland het voorbeeld gegeven werd. Hebben vele lycea in Frankrijk het Esperanto niet aangenomen ? Werd onlangs het Esperanto niet bij de Hamburger handelsschool ingevoerd ? Ziet men niet hetzelfde bij menig Engelsch onderwijsgesticht ? Moedigen niet ettelijke Fransche municipaliteiten en Handelskamers het geven van leergangen geldelijk aan ?

En is het ook geen opmerkelijk feit, dat in sommige steden de burgers petitionneeren, opdat het Esperanto in de scholen onderwezen worde ?

* * *

In ons vorig artikel wezen wij er op, dat er eerst en vooral dient gezorgd te worden voor het vormen van een voldoende getal bekwame leeraars van Esperanto. Wat er zal geworden van het middel, dat wij voorstelden, weten wij niet. Althans blijkt het, dat het vraagpunt der aanwerving van professors elders ook aan de dagorde is. Zoo meldt het nr 11 van het verdienstelijk blad « Esperanto » uit Céret-Dijon-Hâvre, dat de Heer Boirac, rector bij de hoogeschool van Dijon, zich bezig houdt met het opstellen eener lijst van professors, die het Esperanto kunnen onderwijzen. Deze werking, besloten door leden van het Onderwijs der verschillende

graden, heeft voor doel aller pogingen te vereenigen om propaganda voor het Esperanto onderricht te maken. Wat ons betreft, wij meenen daarin eene ingeving van hooger hand te zien. In alle geval, de bemoeiingen van den Heer Boirac mogen van bijzonder initiatief wezen of niet, zij zijn uitmuntend geschikt om de openbare besturen en de beschermende komiteiten van het bijzonder onderwijs tot spoorslag en tot leiddraad te dienen.

In België beginnen eveneens vele leden van het onderwijzend personeel klaar in de toekomst te zien en te begrijpen, dat het Esperanto zich opdringt en eens op hunne medewerking zal rekenen. De nevel hunner onverschilligheid heldert zich op en velen omhelzen vastberaden onze grootsche en edele zaak. O. a. in Antwerpen, wonen een twaalftal leeraars en leeraressen den leergang bij en zij onderscheiden zich niet het minst door hunne regelmatigheid, hunne belangstelling en hunne geestdrift.

***

Indien het in dezen tijd geen groote moeite kost om een aantal personen te vereenigen, waarmede men eenen leergang aanvangt, toch valt het evenwel lastig, die tot op het einde toe bij te houden en met allen het programma af te werken in de lijst — ongelukkiglijk dikwijls veel te eng — die men ontworpen had. Stellig kunnen zekere omstandigheden inwerken, die sommigen aan de kursussen onttrekken, maar niettemin is het waar, dat de stof voor velen te moeilijk bevonden wordt, daar de lesgevers deze te beknopt of in te korten tijd willen voorstellen ; de leerlingen begrijpen niet geleidelijk en hun geheugen weigert zijne hulp. Er wordt hun in eens een te groote voorraad opgedischt : eene woordenlijst, die veel te uitgebreid is en eene onverteerbare hoeveelheid regels van spraakleer en woordvorming. Vast en zeker is het Esperanto oneindig min moeilijk om aan te leeren dan de eenvoudigste andere vreemde taal ; toch laat het zich niet onderwijzen in galop, of zoools de Engelschen zeggen met *full speed*. En wij achten het gevaarlijk de gemakkelijkheid van het Esperanto bovenmate te overdrijven, zooals dit maar al te vaak gedaan wordt, tot onaangename ontgoocheling en ontmoediging van hen, die andere verwachtingen gekoesterd hadden.

Onze handboeken, zonder onderscheid, geven daar grootendeels aanleiding toe, daar zij enkel op eene zekere volledigheid der regels van spraakleer en woordvorming steunende en op eene methodische opvolging der opgaven, nog veel te beperkt zijn in oefeningen en aan de studeerenden te weinig gelegenheid geven om de opgegeven regels en woorden te hanteeren. Ook is de keus der zinnen niet genoeg aan het werkelijk leven ontleend.

***

Doch de lesgevers kunnen aan dit alles veel verhelpen.

Wij ook behooren tot het getal dergenen, die het op zich namen eenen leergang van Esperanto te geven. Niettegenstaande drukke beroepsbezigheden onzen tijd en onze krachten in aanspraak nemen, gaven wij volgaarne toe aan het verzoek onzer vrienden, en wekelijks, alle Zaterdagavonden klokke negen, staan wij voor een vijftigtal dames en heeren, die onder onze leiding de wereldtaal komen aanleeren.

Voor dit wintergetijde stellen wij ons voor de *Grammaire et exercices* van L. de Beaufront te verwerken en onze toehoorders zooveel mogelijk op zicht en mondelings te doen vertalen de twee eerste deeltjes van *La vie de tous les jours* (*) een zeer verdienstelijk werkje, dat hier te lande de grootste diensten bewijst bij het aanleeren der Fransche taal. De reeds aangeleerde regels van spraakleer en woordvorming vinden langs dien weg eene practische toepassing, en de leerlingen leeren zich uitdrukken over de gebeurtenissen en omstandigheden van het gewone leven. Gedurende het tweede tijdperk hebben wij voor plan ons van *l'Esperanto en dix leçons* te bedienen als herhaling en versterking van het aangeleerde ; — ook zouden wij met de volgende deeltjes van *La vie de tous les jours* voortgaan. De bekroning van onzen arbeid zou bestaan in het inrichten van eenen debating club (het tweede jaar), waar louter Esperanto zou gesproken worden met toepassing der verworven kennis op gebied van handel, literatuur, kunst en wetenschap. Men zou er vertalingen of oorspronkelijke opstellen voorlezen, declameeren, zangstukken in Esperanto uitvoeren, verslag geven over gelezen artikels, enz.

***

Voor het oogenblik hebben wij volkomen vrede met het handboek van den Heer de Beaufront. Het is volledig en volgens eene zeer doelmatige gradatie opgevat. De uitleggingen zijn klaar, bepaald. De woordenlijst komt na de oefeningen en dit vinden wij zeer goed : men moet de beteekenis der woorden uit den zin kunnen opmaken.

Doch, daar evenwel de uitgestrektheid en het getal der opgaven volstrekt niet in verhouding is met hetgeen aan te leeren valt, kunnen wij ons niet uitsluitend bij ons leerboek bepalen. Daarom verzinnen wij gedurig oefeningen om het getal woorden te vermeerderen, om de regels van spraakleer en woordvorming gedurig te herhalen, te vermenigvuldigen, af te wisselen. Aldus wordt verkregen dat de geest alles degelijk opvat, dat het geheugen stevig vasthoudt, dat alles bij de minste opwekking terug in het bewustzijn treedt, en dat men er zich met de grootste vaardigheid dadelijk in spraak en schrift kan van bedienen.

Dit spel om in talrijke schakeeringen de leerstof voor te stellen, die bestendige omzetting en vervorming geeft eene ongemeene levendigheid aan de les, de opmerkzaamheid wordt bestendig gaande gemaakt en te einde rekening mag men overtuigd wezen, dat de taalschat bij allen wezenlijk is verrijkt, en dat het aangeëigende practisch en duurzaam is.

Wij behouden ons voor in een later artikel op te geven, hoe wij de zaak verstaan, en onze werkwijze door voorbeelden te staven.

AMATUS.

(*) *La vie de tous les jours*, par FR. SWAGERS et AD. FINET, professeurs agrégés de l'Enseignement moyen. 6 parties. ANVERS, Vve DE BACKER, imprimeur-éditeur.

Belga Kroniko.

La ĉefa okazintaĵo de la lastaj monatoj en nia lando estas la fondiĝo de la Belga Ligo Esperantista, kies efikoj jam aperas. Granda malfacilaĵo por propagandi estis manko da unueco kaj ligilo inter la diversaj grupoj lokaj. Ĉiu laboris laŭ la tiamaj necesecoj, laŭ tio kion li bezonis aŭ laŭ sia elspezebla mono, sed aliloke oni ne ĉiam agis same.

De tiam, la afero ŝajnas iom ŝanĝinta. Ni jam ricevis multegon da demandoj ne nur pri la Ligo, sed ankaŭ pri la Lingvo mem. Plezure ni vidas ke nia nova entrepreno estas utila ; plezure ni vidas ke el lokoj,kie ni konis neniun, alvenas sindonemulaj proponoj.

Ni fidu !

***

Huy. — En nia lasta numero ni sciigis pri parolado tie donita de So Blanjean. Tiu parolado plene sukcesis : nia amiko tie donas nun kurson al 53 lernantoj. Devo estas ke ni danku Son Blanjean pro lia sindonemo. Lia entrepreno estas tre laciga, ĉar li bezonas ĉiufoje fari vojaĝon da 200 kilometroj, forirante je la 15a horo kaj revenante nur je la 24a.

Lieĝo. — Tie ni retrovas nian nelaciĝeblan amikon L. Blanjean : la 21an de novembro, li paroladis ĉe la Universitato antaŭ amaso da aŭskultantoj. Ĵus alveninta avizo sciigas nin ke la rezultato estas mirinda : 250 lernantoj ĉeestis la unuan lecionon ; tial, oni bezonis duonigi la kurson ; So Leŭt. Kolonelo de Troyer, prezidanto de la Lieĝa Grupo, instruas ĉiumarde ; So Sloutzky, sekretario, instruas ĉiuvendrede. Post kelkaj tagoj, So L. Blanjean parolados ĉe grupo da Lieĝaj instruistoj.

Bruselo. — Fino E. Lecointe kunigis rondeton da gesinjoroj kaj al ili instruas nian lingvon, dufoje ĉiusemajne.

Antverpeno. — La Antverpena Grupo, unue en Belgujo, posedas belegan flagon Esperantan, laŭ la modelo uzita dum la Kongreso en Boulogne. En tiu

CHRONIQUE BELGE.

Le fait saillant de ces derniers mois en notre pays est la fondation de la Ligue Espérantiste Belge dont les effets se font déjà sentir. La principale difficulté pour notre propagande était le manque d'unité, le manque de lien entre les divers groupes locaux. Chacun travaillait un peu selon les circonstances, selon ses besoins ou ses ressources du moment ; mais ce qu'il faisait n'était pas toujours imité ailleurs.

Depuis lors, la chose semble avoir changé, Nous avons déjà reçu une multitude de demandes non seulement au sujet de la Ligue, mais encore à propos de la langue elle-même. Nous voyons avec plaisir que notre nouvelle entreprise présente de l'utilité et que, de localités où nous ne connaissions personne, nous arrivent des offres d'aide de la part d'amis dévoués. Ayons confiance !

***

Huy. — Dans notre dernier numéro nous avons annoncé une conférence y donnée par M. Blanjean. Cette conférence a eu un plein succès ; notre ami donne maintenant là-bas un cours à 53 élèves. Nous ne pouvons trop remercier M. Blanjean pour son dévoûment à notre cause ; la charge qu'il a acceptée là est très lourde, car chacun de ces déplacements lui vaut un voyage de 200 kilomètres en chemin de fer, en partant de chez lui à 3 heures pour y rentrer à minuit.

Liége. — Nous y retrouvons encore et toujours notre inlassable ami L. Blanjean, qui, le 21 novembre, y a donné une conférence, à l'Université, devant un auditoire très compact. D'après des nouvelles que nous recevons à l'instant, le résultat en est magnifique : 250 élèves se sont présentés à la 1e leçon, tant et si bien qu'il a fallu scinder le cours ; l'un est donné le mardi par M. le Lt Colonel de Troyer, président du Groupe liégeois, l'autre le vendredi par le secrétaire du Groupe, M. Sloutzky.

BELGISCHE KRONIJK.

Het meest opvallende feit dezer laatste maanden in ons land is de stichting van den Belgischen Esperantischen Bond, wiens uitwerkselen zich reeds doen gevoelen. De voornaamste hindernis voor onze propaganda was het gebrek aan eenheid, het gemis aan eenen band tusschen de verschillende plaatselijke groepen. Iedereen werkte eenigszins volgens de omstandigheden, volgens zijne behoeften en de hulpmiddelen van het oogenblik, doch wat men deed werd niet altijd elders nagevolgd.

Sindsdien schijnt de zaak veranderd Wij hebben reeds eene menigte vragen ontvangen, niet alleen aangaande den Bond, maar ook nopens de taal zelve. Wij zien met genoegen, dat onze onderneming nut afwerpt en dat, uit plaatsen waar wij niemand kenden, ons hulpaanbiedingen komen van wege verkleefde personen. Laat ons vertrouwen hebben!

***

Hoei. — *In ons laatste nummer hebben wij eene voordracht aangekondigd, die daar door den Heer Blanjean werd gegeven. Deze voordracht erlangde een schitterenden bijval; onze vriend geeft thans in Hoei eenen kursus aan 53 leerlingen. Wij kunnen den Heer Blanjean niet genoeg danken voor zijne toewijding aan onze zaak: de last, dien hij ginder op zich heeft geladen, is zeer zwaar, want telkens hij naar Hoei reist heeft hij 200 kilometers per spoor af te leggen; hij vertrekt om 3 uren namiddag en komt eerst te middernacht te huis.*

Luik. — *Hier vinden wij nogmaals en immer onzen onvermoeibaren vriend Blanjean terug, die er op 21n November in de Hoogeschool voor een talrijk publik het woord voerde. Volgens de tijdingen, die wij zooëven ontvingen is het gevolg zijner bemoeiingen prachtig; 250 leerlingen boden zich bij de eerste les aan, zoodat men den kursus heeft moeten splitsen; een leergang wordt alle Dinsdagen door den Heer Luitenant-Kolonel de Troyer, voorzitter der Luiksche groep gegeven; de andere heeft plaats 's Vrijdags, en wordt gegeven door den Heer Sloutzky, secretaris der groep.*

urbo, nia samideano J. Roels disvendas « Ĉampanvino Ay ŝaŭmanta Esperanto », kies nomon li kreis : fr. 3,20 po botelo.

Sº Cassiers disvendas la « Pipon Esperanto » po fr. 0,90 kaj ankaŭ la cigaredon « Verda stelo » ; ĉe kelkaj paperistoj estas aĉetebla la leterpapero « Esperantista paperaro » po fr. 1,50, interalie ĉe Sino Vidino Van Ishoven ; tiun paperon fabrikas la firmo « Papeteries Morrees Cº », en Antverpeno.

La 28an de decembro okazos, ĉe la Antverpena Grupo, la parolado kun lumaj reproduktaĵoj, kiun promesis fari Komº Lemaire pri siaj vojaĝoj tra Afriko. Je la 20a, Taverne Royale.

La *Centra Librejo*, rue Leys, ekspoziciis en sia fenestrego grandan kvanton da ĉiuspecaj Esperantaj libroj.

La komitato de la Antverpena Grupo dissendis leteron al Prezidantoj de ĉiuj belgaj grupoj por organizi dum venonta somero ekskursojn en la diversajn urbojn kie grupoj ekzistas. La afero estas atentinda, kaj ni intencas ĝin repritrakti, tuj kiam ni havos iomete da libera tempo.

Verviers. — En tiu urbo okazas du kursoj, donataj de Sº Palmer, kalkulantaj kune pli ol 60 lernantojn. Tion ĉi ni ŝuldas al sindonemo de Sº Mathieu, kiun ni jam priparolis en la antaŭa numero, kaj de Sº Leduc. Baldaŭ, Sº Mathieu ankaŭ organizos kurson en Spa, dank'al kunhelpo de Sº Grosjean, eks-profesoro.

***

La belga gazetaro daŭrigas ĝenerale favoran kunhelpon. Ni citu precipe :

Arlon. — « *L'Avenir du Luxembourg* » enpresas bonan artikolon : « Ĉu Esperanto estas lingvo nur artefarita ? »

Tongres. — « *De Limburger.* » alvokas siajn samurbanajn junulojn por ke ili oferu iom da sia libera tempo por lerni kaj disvastigi nian lingvon

J. Coox.

L'un de ces jours, M. L. Blanjean donnera une conférence dans un cercle d'instituteurs de Liége.

Bruxelles. — Mlle E. Lecointe a réuni un petit cercle d'amis, hommes et dames, et leur enseigne l'Esperanto deux fois par semaine.

Anvers. — Le Groupe anversois, le premier en Belgique, possède un magnifique drapeau espérantiste, conforme au modèle employé pendant le Congrès de Boulogne.

En cette ville M. F. Roels vend le Ĉampanvino Ay Ŝaŭmanta Esperanto dont il a créé la marque, à fr. 3.20 la bouteille M. Cassiers vend la pipe Esperanto, à fr. 90, ainsi que la cigarette espérantiste « Verda stelo » ; plusieurs papetiers vendent le papier à lettres « Esperantista paperaro », à fr, 1.50, entr'autres Mme Ve Van Ishoven ; ce papier est fabriqué par les Papeteries Morrees Cº, d'Anvers.

Le 28 décembre aura lieu à la *Taverne Royale*, à 20 h., la conférence avec projections lumineuses promise par le Comt Lemaire, concernant ses voyages en Afrique.

La Librairie Centrale, rue Leys, a exposé dans sa vitrine une grande quantité de livres espérantistes de toute espèce.

Le Comité du Groupe anversois a envoyé une lettre aux Présidents des divers Groupes belges, à l'effet d'organiser l'été prochain des excursions dans les diverses localités où des groupes existent. La question mérite d'être examinée : nous nous promettons d'ailleurs d'y revenir à bref délai.

Verviers. — Dans cette ville il se donne actuellement deux cours par M. Palmer, avec plus de 60 élèves, et ce grâce au dévoûment de M. Mathieu, dont nous avons déjà parlé dans un précédent numéro, et de M. Leduc. Bientôt M. Mathieu va organiser un cours à Spa, avec l'aide bienveillante de M. Grosjean, professeur retraité.

***

Les journaux belges nous continuent généralement leur appui favorable. Citons surtout :

Arlon. — « *L'Avenir de Luxembourg* » publie un bon article : « L'Esperanto, est-ce une langue purement artificielle ? »

Tongres. — « *De Limburger* » lance un appel aux jeunes gens de la ville, et les engage à consacrer quelques heures à étudier, puis à répandre notre langue.

J. Coox.

Één dezer dagen zal de Heer Blanjean eene voordracht houden in eenen onderwijzerskring van Luik.

Brussel. — *Jufvr. E. Lecointe heeft een kleinen vriendenkring van dames en heeren gesticht, waar zij tweemaal in de week onderricht in Esperanto geeft.*

Antwerpen. — *De Antwerpsche groep, de eerste in België, bezit een prachtig Esperantisch vaandel, volgens het model aangenomen gedurende het Congres van Boulogne.*

In deze stad verkoopt de Heer J. Roels den « Ĉampanvino Ay Ŝaŭmanta Esperanto » waarvan hij het fabriekmerk heeft opgevat ten prijze van fr. 3.20 de flesch ; de Heer Cassiers verkoopt de Esperantopijp aan 90 centiemen benevens de Esperantische cigaret la verda ŝtelo ; in verschillige papierwinkels is de « Esperantista paperaro » aan fr. 1.50 te bekomen, o. a. bij Mevr. Wwe Van Ishoven : dit papier werd vervaardigd door de gunstig gekende firma Moorrees en Cº, van Antwerpen.

Op 28n December aanstaande zal om 20 u. in de Taverne Royale *de voordracht van den Heer Kommandant Lemaire plaats hebben, met opluistering van lichtbeelden. De gevierde spreker zal handelen over zijne reizen in Afrika.*

De « Librairie Centrale », Leysstraat, heeft in haar toogvenster eene groote hoeveelheid Esperantische boeken van allen aard ten toon gesteld.

Het Antwerpsch Comiteit heeft eenen brief gestuurd aan de Voorzitters der Belgische groepen, ten einde a. s. zomer uitstapjes in te richten naar de plaatsen waar groepen bestaan. De zaak verdient onderzocht te worden : wij stellen ons voor er weldra op terug te komen.

Verviers. — *In deze stad worden voor het oogenblik door den Heer Palmer twee leergangen gegeven, die meer dan 60 leerlingen tellen, dit dank aan de toewijding van den Heer Mathieu, van wien wij reeds in een vorig nummer spraken en den H. Leduc. Weldra zal de Heer Mathieu eenen leergang inrichten te* **Spa**, *met de welwillende medehulp van den Heer Grosjean, rustend leeraar.*

***

De Belgische nieuwsbladen geven ons voortdurend hunne welwillende ondersteuning. Laten wij vooral aanhalen :

Arlon. — « L'Avenir du Luxembourg » *deelt een goed artikel mede onder den titel « Is Esperanto eene louter kunstmatige taal ? »*

Tongeren. — « De Limburger » *richt eenen oproep tot de jongelingen der stad, en wakkert hen aan om eenige uren toe te wijden aan de studie onzer taal en om deze te verspreiden.*

Amatus (Vertaling).

BELGA LIGO ESPERANTISTA.

NOMARO DE LA LIGANOJ.

Ordinaraj Liganoj.

Bruselo : Frinoj Grafino de Villers Masbourg, Moreau, Moor L. ; Soj Harcq, Lambert, Gerondal A., Pommier.

Lieĝo : Sº Cavaillès.

Namur : Finoj de Raikem A., Wilmotte F.; Sº Malevez A.

Campenhout : Sº Neys-Lecointe.

Francujo.

Parizo : Soj Profº Cart Th., Blaise G.

LIGAJ GRUPOJ.

—

Antverpena Grupo Esperantista.

Komitato :

Prezidanto : Dº R. Van Melckebeke ;
Vic-Prezidanto : Sº O. Van Schoor ;
Sekretarioj : Soj L. Jamin kaj F. Dupont ;
Kasisto : Sº E. Van den Kerckhove ;
Komisaro : Sº J. Coox.
Komitatanoj : Soj Cassiers, Dº Leclercq, A. Van der Biest-Andelhof, Van Pelt.

Gegrupanoj : Sinoj Chapeauville, Cuvelier, Giffroid, Broymans, De Kinder, Sannes, Jamin, Jansen, Leclercq, Osterrieth, Roels, Van der Biest-Andelhof, Van Melckebeke, Wittemans ;

Finoj Bodson, Bogaerts, Brahm, Bremers, De Schutter, Burghardt, Champy A., Champy G., Chantraine, Crispo, De Kinder, Delhaye, Despéraux, D'hont, De Wenckstern, Fidon, Giffroid, Giliams, Goransson Gunzburg, Herz S., Herz G., Jolis, Judels, Lambrechts, Lermusiaux, Locus, Luyckx, Meeussen J., Meeussen L,, Meyten, Moons, Nauwelaerts, Otto, Pittoors, Quisquater, Salez, Scholaert, Smeulders, Stocq, Van Brackel, De Belder, Van der Biest, Van Pelt A., Van Pelt J., Wittemans, Wyers ;

Soj : Baeckelmans, Ballieu, Becker, Thiel Brahm, Branders, Bremers, Broymans, Busch, Champy, Chauderlot, Climan, Cockx, Comein, Corbet, Courtin, De Hasque, De Kinder, De Kuyper, Delette, De Mey, De Puydt J., De Puydt P., De Rop, De Roy, Despéraux, Dewitt, D'hont, Dupont, Finet, Forceville, Génard, Gossiaux, Gunzburg, Haenen, Hela, Horowitz, Jansen, Kahan, Keymeulen, Labbé, Lequeux, Limpens, Loomans, Marcotte, Masquelier, Megens, Messer, Moons, Moreau, Nauwelaerts, Boyeus, Nelles G., Nelles E., Niclot, Peiser, Pierre, Ritchie, Rochels, Roels, Sahlender, Sapin, Schepmans, Schumacher, Slingeneyer de Goeswin, Smets, Stynen, Tielemans, Tijck, Van der Biest W., Van Heurck, Van Meerbeeck, Van Melckebeke E., Van Oevelen, Van Pelt, Van Spilbeek, Vekemans, Vermandere, Vermeulen, Wilson.

KOMUNIKAĴOJ.

Esperantista Organiza Komitato.

Cirkulero unua. *Fondo de Esperantista Centra Oficejo en Parizo.* Por prepari kiel eble plej rapide la efektivigon de la decidoj de la unua internacia kongreso okazinta en « *Boulogne-sur-mer* » de la 5a ĝis la 13a de aŭgusto 1905, aparte pri la starigo de la provizora lingva komitato kaj de la provizora komitato de organizado, la membroj de tiu ĉi lasta komitato ankoraŭ ĉeestantaj en « *Boulogne* », antaŭ ol forvojaĝi el tiu urbo kaj laŭ la insista peto al ili farita de Doktoro Zamenhof, prenis la jenajn decidojn, al kiuj poste aliĝis skribe la ceteraj membroj de la dirita komitato.

Por efektivigi unuecon kaj ordon en la laboroj kaj agoj de ambaŭ komitatoj, sub la konstantaj direktado, kontrolado kaj inspirado de Doktoro Zamenhof, estas elektita oficeja sidejo sendependa de ĉiu jam ekzistanta esperantista grupo aŭ societo, kaj provizore fiksita en Parizo, « *51, rue de Clichy* ».

La ofico de la korespondoj koncernantaj, ĉu la lingvan, ĉu la organizan komitaton estos alcentrigata per la zorgoj de la sekretario-agento de la oficejo, kiu havas la taskon sendi tiujn korespondojn al la koncernata komitato kaj plenumi la dontajn sekvojn.

Provizore ankaŭ Sro Rektoro Boirac kaj Sro Generalo Sebert, laŭ la deziro de Dro Zamenhof, akceptis efektivigi, ĉiu siaflanke, la apartajn direktadojn de ambaŭ komitatoj.

Laŭ la peto esprimita ankaŭ de Dro Zamenhof mem, kiu tre deziras la malpliigon de la laboro kiu lin premas, ĉiujn korespondojn pri demandoj rilataj al Esperanto oni devos sendi principe al la Prezidanto de la komitato kiun la afero koncernas, per adreso de la Centra Oficejo, kaj evitante kunmiksi sur sama folio demandojn samtempe rilatajn al ambaŭ komitatoj aŭ eĉ al diversaj aferoj.

La Esperantista Organiza Komitato :

Dro Zamenhof, Prezidanto. *Sroj Boirac, Michaux, Mybs, Pollen, Sebert*, Vic-prezidantoj. *Sroj Boulet, Dervaux, Grabowski, Kühnl*, Sekretarioj.

Modeloj de Adresoj uzotaj :

Al Prezidanto de la Esperantista Organiza Komitato aŭ *Al Prezidanto de la Esperantista Lingva Komitato, Esperantista Centra Oficejo*, **51, rue de Clichy, Paris.**

Cirkulero dua. — *Organizaj decidoj pri la funkciado de la provizoraj komitatoj.* Per tiu cirkulero, oni sciigas nin ke la laboro de ambaŭ komitatoj estos preparata de malgranda nombro da komitatanoj, speciale montritaj de Dro Zamenhof kaj sub la direkto de unu el ili. Sro Boirac, Rektoro de la Akademio de Dijon, akceptis la provizoran direktadon de la Lingva Komitato kaj Sro Generalo Sebert tiun de la Organiza Komitato. Oni konigos baldaŭ la regulojn aranĝotajn por la funkciado de la Lingva Komitato.

Sro Gabriel Chavet, eks-sekretario de la Esperantista Grupo Pariza, plenumos la oficon de Sekretario-Agento de la Esperantista Centra Oficejo.

Cirkulero tria. — *Detaloj pri la organizo de la Esperantista Centra Oficejo.* Tiu cirkulero detale klarigas la celon kaj la projektojn de la Oficejo. Tiu oficejo estis fondata por helpi la propagandon de Esperanto, starigante por la Esperantistoj de la tuta mondo centron de rilatoj kaj informoj. Por trafi tiun celon, ĝi projektas :

1e *Doni sciigojn* pri la demandoj kiuj rilatas la subtenadon kaj propagandon de Esperanto, al societoj, grupoj aŭ personoj kiuj sin interesas pri tio, kaj faciligi la rilatojn inter ili ;

2e *Prepari la studadon* de la demandoj kiuj povus esti enmetataj en la programon de la kongresoj, konferencoj aŭ aliaj kunvenoj, kiuj dezirus uzi la servon de la Oficejo ; kaj helpi la komitatojn de tiuj kunvenoj, koncerne la kunvokojn kaj komunikojn ;

3e *Helpi kaj partopreni*, se tio konvenas, la efektivigon de la decidoj de tiuj kongresoj, konferencoj au kunvenoj ;

4e *Klasigi kaj konservi la arkivojn* de tiuj kunvenoj, ĉiujn dokumentojn kiuj povas esti alkonfidataj al la Oficejo, kaj ĉion kio povas interesi la Esperantistan Movadon ;

5e *Organizi Bibliotekon* enhavantan ĉiujn verkojn en Esperanto kaj pri Esperanto, kolektante ankaŭ, laŭ la eblo, la artikolojn de gazetoj kaj revuoj, kaj la verkojn rilatajn al demandoj interesaj por Esperantismo ;

6e *Kolekti ĉiujn sciigojn statistikajn kaj aliajn*, kiuj koncernas la diskonigon kaj la utiligon de Esperanto ;

7e *Starigi kaj plenigi ĉiutage bibliografion* de la verkoj en Esperanto kaj pri Esperanto.

Por efektivigi tiun programon, la Oficejo organizos en sia legoĉambro plenan bibliotekon de ĉiuj verkoj kaj ĵurnaloj en aŭ pri Esperanto, bibliografiajn katalogojn kaj specialajn katalogojn, enhavantajn adresarojn de Esperantistoj, Grupoj, Komercistoj, Gazetoj, k. c.

La Centra Oficejo estas malfermata ĉiujn tagojn (escepte dimanĉojn kaj festajn tagojn) de la 10a h. ĝis la 12a h. kaj de la 2a h. ĝis la 4a h., por ĉiuj esperantistoj loĝantaj aŭ transirantaj Parizon, kaj eĉ por ĉiuj personoj kiuj deziras informojn pri la lingvo internacia.

Ĉar ĝi deziras resti sendependa je ĉiu speciala grupo aŭ fondaĵo, kaj intencas, sekve, havi nenian intereson pri ia ajn komerca entrepreno, la Centra Oficejo ne devos esti uzata kiel pera rimedo, por aferoj kiuj povas naski monajn riskojn aŭ respondecojn. Sekve, ĝi akceptos, nur kiel servon de propagando senpaga, la provizoran konservon de libroj, prospektoj aŭ aliaj objektoj disdonotaj. Se ĝi ricevos mendojn, aŭ monoferojn, por aĉeti librojn, abonojn, insignojn aŭ aliajn objektojn, ĝi nur transsendos ilin al la vendantoj aŭ komercistoj kiuj estos montrataj al ĝi por tio, aŭ, se ia montro ne estos farata, al la komisiistoj kaj peristoj kiuj ŝajnos plej taŭgaj en ĉiu okazo ; kaj ĝi ilin rilatigos kun la klientoj.

La Esperantista Centra Oficejo restis, ĝis nun, privata fondaĵo, organizita per la iniciato de kelkaj amikoj de Esperanto, kaj finance subtenata de ili ; sed ĝiaj fondintoj intencas, por certe daŭrigi ĝian ekzistadon, fondi, se estas necese, specialan Societon de Amikoj aŭ Protektantoj de Esperanto, kiu sin okupus pri la direktado de tiu Oficejo.

Atendante la momenton kiam ili povos sendi alvokon, por tio, al ĉiuj Esperantistoj, la fondintoj de la Oficejo treege dezirus koni, de nun, la nomojn de tiuj kiuj, aprobantaj la programon supermontritan, volus helpi tiun entreprenon.

Ili kun granda dankemo akceptus la aliĝojn sendatajn al ili, de ĉiuj personoj kiuj dezirus partopreni al la fondo de la kreota societo. Tiuj aliĝoj povas esti, de nun, sendataj al la Sekretario de la Centra Oficejo, (51, rue de Clichy, Paris).

Poŝta Kesteto.

Al multaj Esperantaj kolegoj. — Ni sciigas, bedaŭre, kelkajn el niaj kolegoj ke ni ne povas doni precizajn sciigojn pri la irado de nia afero en aliaj landoj, pro tio ke ili tre malregule — aŭ eĉ tute ne — sendas al ni siajn gazetojn. Ĉu tio okazas pro malakurateco, pro malbona organizeco, aŭ ĉu ili opinias ke la afero ne estas grava ?

Ni opinias ke ĉiu lando, ĉiu gazeto, bezonas koni tion kio okazas ĉie. Tio ĉi estas la plej bona maniero por propagandi : ĉion konigi al siaj legantoj.

Inter la ĉefaj gazetoj kiujn ni *ne* ricevas interŝanĝe, ni citu precipe : *L'Espérantiste*, (Francujo) ; ambaŭ gazetoj el *Svisujo*, *Gefrataro* (Italujo) ; *Scienca Revuo* ; *Česky Esperantisto* (Bohemo).

Kiel ni skribis al ĉiu el niaj kunfratoj aparte, ni bezonas 2 interŝanĝajn numerojn : unu por nia Direktoro, en Heule Courtrai, kaj unu por la Redaktoro, en Duffel.

Niaj kolegoj tion bonvolu atenti.

Al tiuj kiuj regule sendos al ni du ekzemplerojn, ni faros saman servon.

Monoferoj por la Ĵurnalo.

Frino Greiner	3,50 fr.
Frino Lecointe	1,00 fr.
Sro Van Schepdael	1,00 fr.
Sro J. Massau	1,00 fr.
Association Belge de Photographie	30,00 fr.
Société Royale de Géographie d'Anvers	25,00 fr.

Monoferoj por la Kalabranoj.

Abato E. Honinckx	3,00 fr.
La Belga Sonorilo	5,00 fr.

Komercaĵoj.

Flugintaj Revoj, kanto de Grabowski kaj Wachs. Prezo : 2 fr°j, ĉe Sro Coox, Duffel.

Pipo Esperanto ; 0,90 fr. ĉe Sro A. Cassiers, 25, Rue du Jardin, Anvers.

AMUZAĴOJ

Oni sendu la solvojn al So J. COOX, Duffel, antaŭ la 28a de Februaro. Ni publikigos la nomojn de l' divenintoj. Belajn premiojn ni disdonos al tiuj kiuj estos divenintaj plej multe da problemoj.

GEOGRAFIAJ PROBLEMOJ LANDNOMOJ.

La solvo de ĉiu el la jenaj problemoj estas nomo de lando. Trovu ilin.

PROBLEMO 6a — *a*) Radiko = io kies vido ĉarmas, *b*) Radiko = frukto de fortika arbo, *c*) nomo de litero.

PROBLEMO 7a — Aldonu al konsonanto ideon rilatantan ian guston de butero ; aldonu ankaŭ radikvorton esprimantan ion kovrantan ŝafojn ; fine, aldonu nomon de konsonanto.

PROBLEMO 8a — Kiuj landnomoj enhavas esprimon de malĝojo ?

PROBLEMO 9a — — Kiu lando estas ĉiam uzata vokative

PROBLEMO 10a. — *a*) Adverba formo de teraltaĵo, *b*) Afrika loĝanto.

PROBLEMO 11a. — *a*) Adverbo esprimanta proksimecon, *b*) pronomo, *c*) vokalo.

PROBLEMO 12a. — *a*) Vorto signifanta « je la alia flanko », *b*) regiono kuŝanta malalte inter montoj.

PROBLEMO 13a. — En kiu lando oni multe paŝas ?

PROBLEMO 14a. — Kiel estas nomata la malsupra parto de piedo ?

ARTOPLENA.

Avo (al sia nepeto): Vilhelmo, iru al la trinkejo por serĉi botelon da biero.

NEPETO : Mi ne havas monon, avo.

AVO : Kial, mono ! alporti bieron kiam oni havas monon ne estas arto. Vi devas iri sen mono.

Vilhelmo foriris kaj baldaŭ revenis ; li metis la botelon sur la tablon, dirante :

— Jen estas la botelo, avo.

— La avo tuj prenis la botelon kaj, volante trinki, li rimarkis ke ĝi estas malplena, kaj li ekkriis :

— Kion signifas tio ?... La botelo estas malplena !

NEPETO : Jes, avo, sed trinki bieron el plena botelo ne estas arto.... oni devas trinki bieron el malplena botelo.

Principaux Manuels en langue française.

en vente aux dépôts de la Maison HACHETTE & Cie *et chez* SPINEUX & Cie *à Bruxelles.*

Grammaire et exercices de la langue Internationale Esperanto par L. DE BEAUFRONT. — Prix 1.50 frc (port en plus.)

L'Esperanto en 10 leçons par TH. CART et M. PAGNIER. — Prix 0.75 (port en plus.)

Dictionnaire Esperanto-Français par L. DE BEAUFRONT. — Prix 1,50 (port en plus)

Vocabulaire Français-Esperanto par TH. CART, M. MERCKENS et P. BERTHELOT. Prix 2.50 (port en plus.)

Thèmes d'application par L. DE BEAUFRONT. — Prix 2.00 (port en plus),

Nederlandsche Handboeken.

Bij den schrijver te Hilversum (Holland) — **Volledig Leerboek der opkomende wereldtaal Esperanto**, door DREVES UITTERDIJCK, Trompschool, Hilversum. — Prijs : fl : 1.50 (3.25 fr.) verzendingskosten daarboven.

Bij den drukker van *La Belga Sonorilo*, Nieuwe Wandeling, 4, Brugge : **Het Esperanto in tien lessen**, aan fr. 0,50.

L'Espérantiste.

Organe de la Société Française pour la propagation de l'Esperanto ; rédigé en français et en Esperanto. Directeur : M. L. de Beaufront, *Louviers* (Eure, France)

Abonnement simple . . . . fr. 3.50
Avec inscription à la Société . . . . fr. 4.00

Supera Olivoleo de Provencujo.

PARFUMITA SAPO « ESPERANTO ».

Sendo de specimenoj laŭ peto. Speciala rabato por la Esperantistoj. Reprezentantoj estas akceptataj en ĉiuj landoj.

Skribu al *Sro A. Lanisson* à **SALON** (Provence, France). (48)

The Cosmopolitan Correspondence Club

— INTERNACIA ORGANISMO —

Organo : « THE GLOBE TROTTER ».

Alvokas membrojn el ĉiuj landoj. — Pri pli detalaj informoj sin turni rekte al « *The Secretary of the C. C. C.* » Milwaukee. Wisconsin. U. S. A.

L'ANNONCE TIMBROLOGIQUE

ĈIUMONATA ORGANO DE LA KOLEKTANTOJ

de poŝtsignoj, ĵurnaloj kaj ilustritaj poŝtkartoj

estas unu el la plej bonaj iloj por publikigo kaj por la interŝanĝantoj.

Ĝi ekzistas de 15 jaroj, kalkulas abonantojn en ĉiuj landoj de la mondo, kaj estas la OFICIALA ORGANO DE DEK FILATELAJ KAJ PRESAĴ-AMANTAJ SOCIETOJ; al ĉiuj membroj de tiuj societoj, ĝi estas sendita devige.

JARA ABONO : **2 frankoj** en ĉiuj landoj.

MALGRANDAJ ANONCOJ : **3 frankoj** por 12 enpresigoj po 4 linioj.

Sin turni al la Direktoro, **Sro ARMAND DETHIER, 66, rue Floris, Bruxelles, Belgique.**

L'Union Postale Universelle

La Poŝta Universala Unuigo

ĈIUMONATA INTERNACIA ĴURNALO

EN RUSA KAJ ALIAJ LINGVOJ.

APERAS LA 1an DE ĈIU MONATO.

Abonkosto : 5 frankoj aŭ *2 rubloj.*
Unu numero : 20 kopekoj.

Sin turni al la Redakcio : strato Mario No 3, log. 6 en Riga aŭ al Societo « ESPERO » Bol. Podjaĉeskaja, no 24, log. 12 en Peterburgo.

Redaktoro : Sro W. E. Tscheschichin.

Lingvo Internacia.

Centra organo de la Esperantistoj.

Duonmonata Gazeto tute en Esperanto : 5 fr. ; kun literatura aldono : fr. 7,50.

Presa Esperantista Societo
33, rue Lacépède, Paris Ve.

Louis Simonon-Jamin

MAKLERISTO

33, rue du Calvaire, LIÈGE (Belgique).

Enportisto de ĉiaj ajn nutrantaj produktajoj.
Eksterén sendanto de vapor-maŝinoj kaj maŝinoj por fabrikado de kartoĉoj.

KORESPONDAS EN ESPERANTO.

AKCEPTAS KORESP... EN ĈIUJ LANDOJ.

(43)

Praktika Revuo de Komercaj Sciencoj.

Redaktata en Franca lingvo sub la direkcio de Sinjoro O. Orban, profesoro ĉe la Universitato de Liego. — Eliras ĉiumonate dum naŭ monatoj, de la 15ª de Oktobro ĝis la 1ª de Aŭgusto.

Unu numero : 1.00 franko.
JARA ABONO : Belgujo : 5.00 frankoj.
Alilando : 7.50 frankoj.

Sin turni al la Direktoro, 26, rue Basse Wez,
LIEĜO (LIÉGE).

SPINEUX & CIE

POLIGLOTA LIBREJO — FONDITA EN 1833

Riprezentanto de « **La Belga Sonorilo** »

62, Montagne de la Cour
BRUSELO.

Telefono 3688 — Telefono 3688

Libroj eldonitaj de HACHETTE & CIE

Vendas ĉiujn esperantistajn librojn kaj, ĝenerale, ĉiujn librojn verkitajn en ia ajn lingvo.

KORESPONDANTOJ EN ĈIUJ ALIAJ LANDOJ.

ONI KORESPONDAS ESPERANTE.

LA PERILO DE LA GAZETISTARO.

(L'INTERMÉDIAIRE DE LA PRESSE).

99, Boulevard Anspach, BRUXELLES.

Legas, tradukas, detranĉas ĉiujn jurnalojn, gazetojn kaj revuojn de la tuta mondo kaj sendas eltirajojn pri ĉiaj temoj.
Ĉiu kiu deziras interesiĝi je ia demando, abonas « l'Intermédiaire de la Presse. »
Prezarojn pri abonoj oni sendas laŭ demando.
Oni korespondas en Esperanto.

GRAND DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ESPERANTO

(Granda Vortaro franca-esperanta)

rédigé ... tion par des ... divers p... la	kunlabore verkita de diverslandaj esperantistoj kaj eldonata je gvidado de

«LA ... CIA» & «L'ESPÉRANTISTE»

DE LA

PRES... PERANTISTA SOCIETO

(Akcia Societo de Esperantistoj)

33, RUE LACÉPÈDE, PARIS.

2000 PAGES GRAND IN-8°.

PARAIT PAR FASCICULES A PARTIR DE JUILLET 1905.

Prix : 17 FRANCS AU COMPTANT.

Spécimen franco. — Specimeno afranke.

(45)

L'ESPERANTO.

Solution du problème de la Langue Internation. auxiliaire

PROPAGANDA BROŜURO.

Nova eldono — 1^an de Januaro 1905.

PREZOJ :	Unu ekzemplero	0.15 fr
	10 ekzempleroj	1.00 »
	20 »	1.50 »
	50 »	3.00 »
	100 »	5.00 »

« La Belga Sonorilo »

TRI JARKOLEKTOJ.

Prezo de ĉiu kolekto	Belgujo	: 5,00 frankoj.
	Eksterlando	: 6,00 frankoj.

Sin turni al S^ro J. COOX,

DUFFEL (Belgujo).